

Demokratins kategorier och demonologi

En problemsökande inventering

DAG ANCKAR

ABSTRACT

The Demonology of Democracy Research – Overview of Pitfalls and Problems

Democracy may be defined in a variety of ways. Different definitions focus attention on different problems. In this article, the metaphor of ‘demon’ is applied to assess some ways in which the pitfalls of democracy are typically conceived; the article can therefore be said to deal with the demonology of democracy research. Five demons are identified. The *inclusivity demon* entices one to apply definitions that unduly increase the number of democracies. The *region demon* likewise tempts one to apply inclusive definitions but it does so out of concern for the study of specific countries and regions. The *demon of commensurability* advocates the use of definitions that presume empirically non-valid correspondences between definition components, while the *policy demon* favours definitions that focus on policy content only. Finally, the *sequence demon* supports the use of definitions that render difficult the study of sequential preconditions for democratic stability. The ensuing analysis comes out in favour of a definition that combines the criterion of correct and competitive elections with the criterion of substantial political and civil rights and liberties.

”Demokrati” hör till den statsvetenskapliga disciplinens honnörsbegrepp, och termen har kommit att prägla stora avdelningar av disciplinen och den statsvetenskapliga diskursen. Samtidigt är ”demokrati” i sanning ett omstritt begrepp. ”There are almost as many theoretical definitions of democracy as there are scholars who study democratic politics”, lyder den inledande satsen i ett färskt storverk om demokrati (Lipset och Lakin 2004, 19), och man har inom statsvetarkretsar t.o.m. uttalat tvivel om man någonsin kan nå fram till en allmänt omfattad definition av termen (Kimber 1989, 199–200). Robert Dahls välkända förslag därom, att disciplinen borde uppfatta demokratibegreppet endast som en idealtyp, som i empirisk forskning kan och skall ersättas med termen ”polyarki” (1971) reflekterar väl den begreppsliga frustration en forskare kan känna som står i beråd att beträda demokratiforskningens mark. Dahls förslag har dock inte vunnit större burskap inom de-

mokratiforskningen, där insikten att disciplinen måste utveckla en beredskap att hantera sitt kärnbegrepp i stället har utlöst en mångfald försök att definiera och omdefiniera demokratitermen. I takt med att allt fler länder i världen har demokratiserats, har strävandena i denna riktning alltfört intensifierats, och Dahl har själv, i ett annat sammanhang, gjort gällande att ”given the extraordinary increase in the pace of democratization”, är det inte ägnat att överraska att antalet artiklar, böcker och konferenser på demokratiforskningens område likaså har vuxit ”at an extraordinary rate” (Dahl 1996, 90).

Brokigheten i definitionsfloran återkommer i de mer allmänna kategoriseringarna av demokrati. Framväxten av ett ökande antal subtyper, har man träffande sagt, har gett upphov till en litteratur som beskäftigar sig med ”democracy with adjectives” (Collier och Levitsky 1997). Såsom Matthijs Boogaards har påpekat (2000, 397) har övningarna på

demokrati-med-adjektiv -området ibland, märkligt nog, tagit fasta på en frånvaro snarare än en närvaro av särskilda demokratiattribut. Detta har naturligtvis inte bidragit till en större klarhet. Sålunda är det frekventa användandet av termen "electoral democracy" både förvirrande och felaktigt. Termen avser uppenbarligen ett tillstånd där val nog förrättas i ett land på ett någorlunda riktigt sätt och med regelbundna intervaller, medan respekten i landet för samhälleliga fri- och rättigheter däremot ännu lämnar en del övrigt att önska. Landet i fråga representerar därmed inte en fullgången demokrati. Landet representerar, vill man mena, en demokrati som blott är elektoral och därmed är en subtyp av demokrati snarare än en riktig demokrati. En sådan föreställning svarar emellertid inte mot logikens regler och krav, och måste följaktligen tillbakavisas. Antingen är fri- och rättigheter ett definierande kriterium på vad en demokrati är; om så är fallet, kan länder som inte respekterar detta kriterium inte anses vara elektoral demokratier av den enkla grund att de inte är demokratier överhuvudtaget. De kan då inte utgöra en undertyp av demokratier. Eller, om fri- och rättigheter inte utgör ett definierande kriterium, och om termen "demokrati" följaktligen tages att representera länder som upprätthåller rimligt rättvisa och representativa val, då sammanfaller betydelsen av "elektoral demokrati" och betydelsen av "demokrati". Änjo gäller då att de elektorala demokratierna inte kan utgöra en subtyp av demokratier.

Alltnog, i ett försök att bringa reda i kaos hävdar Michael Bratton och Nicholas van de Walle i en studie av demokratiska experiment i Afrika att meningsskiljaktigheterna i debatterna om vad demokrati egentligen betyder i själva verket kan föras tillbaka på två centrala definitoriska spörsmål (1997, 12–13). Det ena har att göra med frågan om demokratins natur bäst kommer till uttryck i dess procedurer eller i substansen av det demokratins producerar. Det andra har att göra med frågan om definitioner av demokrati skall uppta blott en minimal uppsättning av essentiella krav eller tvärtom eftersträva en fullständig karaktärisering som beskriver demokratiföreteelsen i dess fulla komplexitet. Dessa särhållanden strukturerar i något omarbetad form det schema som framställs nedan i Tabell 1. Schemat återger en serie teoretiskt möjliga definitioner av demokrati, och det är uppbyggt kring tre dikotomiserade förhållningssätt till frågan vad demokrati egentligen är. Ett förhållningssätt

Tabell 1. Demokratidefinitioner: åtta typer.

Typ av demokrati:	Representativa val	Mänskliga fri- och rättigheter	Politikens innehåll
1.	Ja	Nej	Nej
2.	Ja	Nej	Ja
3.	Ja	Ja	Nej
4.	Ja	Ja	Ja
5.	Nej	Ja	Nej
6.	Nej	Ja	Ja
7.	Nej	Nej	Ja
8.	Nej	Nej	Nej

lägger vikt vid en förekomst av representativa val, inramade av en full uppsättning politiska rättigheter; ur detta förhållningssätt uppträder en definition av typ 1. Ett annat förhållningssätt lägger i stället tyngdpunkten vid en förekomst och ett respekterande av mänskliga fri- och rättigheter, såsom tillgång till fria och oberoende media, en öppen publik debatt, en obesuren församlings- och demonstrationsrätt, en rätt för människor att organisera sig politiskt, en förekomst och ett respekterande av rättsstatsprinciper, och ett skydd mot terror och terrorism. Ur ett sådant förhållningssätt emanerar då en definition av typ 5. Slutligen betraktar ett tredje förhållningssätt politikens substantiella innehåll som ett ledande kriterium; ur detta förhållningssätt framspringer då en definition av typ 7. Dessa tre nämnda definitioner kan naturligtvis kombineras, varvid kombinationerna ger upphov till ytterligare andra typer av definitioner (typerna 2, 3, 4 och 6). Man kan även föreställa sig definitioner som inte respekterar något av dessa kriterier (typ 8) – exempel härpå är sådana definitioner som betonar en förekomst av politiska val utan att härvid introducera krav på att valen bör vara kompetitiva eller förankrade i en uppsättning politiska rättigheter (t. ex. Przeworski m.fl. 1996). Sådana definitioner täcker de s.k. elektoral-autoritära regimer som finns på många håll på vår jord, främst i Centralasien, Afrika söder om Sahara, Nordafrika och Mellanöstern (Schedler 2002, 47–48).

*

Syftet med föreliggande uppsats är att diskutera en uppsättning konsekvenser som följer ur och innefattar olika sätt att definiera "demokrati". Framställningen är förankrad i den definitionsflora som

angetts ovan, och den nyttjar härvid en metafor om demoner och demonologi. Ordet "demon" betecknar vanligen onda andar och djävlar, ordet "demonologi" betecknar därmed en lära om onda andar och djävlar. I detta sammanhang, i en överförd betydelse, står uttrycket för de särskilda problem och olägenheter av analytisk och annan art som vidhänger och därmed demoniserar ett studium av demokratin och dess kategorier. Fem olika demoner särhålls, och de är: *inklusiveitetsdemonen*, som lockar till definitioner som tillåter en alltför stor inklusivitet, *regiondemonen*, som av omtanke om särskilda länder och områden på ett motsvarande sätt lockar till en överstor inklusivitet, *kommensurabilitetsdemonen*, som lockar till definitioner med inkommensurabla komponenter, *politikdemonen*, som lockar till definitioner som fokuserar på politikens innehåll, och *sekvensdemonen*, som lockar till definitioner som försvårar en forskning om sekvenser. De olika demonerna och deras budskap genomgås nedan i särskilda avsnitt i ovan angiven ordning; framställningen beledsagas av nedslag i den relevanta litteraturen samt till någon del även av egna empiriska bidrag. Några slutord sammanfattar i ett särskilt avsnitt granskningens resultat.

Inklusivitedemonen

Inklusivitedemonen vill se demokratier överallt. Han underlättar sin uppgift genom att välja en demokratidefinition av typ 1 – där val förrättas, och i en någorlunda riktig ordning, där finns en demokrati. Definitionen är inklusiv i den meningen att den föreskriver ett tämligen lågt tröskelvärde, varvid den kan inkludera många fall. Definitionen är också gångbar i den meningen att den är väl och auktoritativt företrädd i demokratilitteraturen. Till de som befunnit sig och befinner sig i demonens läger hör, jämte många andra, Joseph A. Schumpeter och Tatu Vanhanen. Schumpeters numera klassiska demokratibegrepp, framlagt i hans berömda arbete *Capitalism, Socialism and Democracy*, säger att demokrati är "that institutional arrangement for arriving at political decisions in which individuals acquire the power to decide by means of a competitive struggle for the people's vote" (1942, 269). Vanhanen har i sina banbrytande demokratiundersökningar resonerat på i princip samma sätt. "By democracy I mean a political system in which ideologically and socially different groups are le-

gally entitled to compete for political power and in which institutional power holders are elected by the people and are responsible to the people", skriver han i *The Process of Democratization* (Vanhanen 1990, 11). Som sagt, många av demokratiforskningens ikoner har instämt och instämmer (t. ex. Lipset 1960, 45). Inklusivitedemonen har inflytelserika vänner.

Onekligan kan inklusivitedemonen inhösta ett par metodologiska poänger. En av det jämförande politikstudiets svårigheter är att antalet enheter, d.v.s. länder i världen, är förhållandevis begränsat – Arend Lijphart har fångat detta i en berömd formulering, enligt vilken den komparativa statskunskapen brottas med dilemmat "many variables, small N" (1971, 685; 1975, 163). En stor inklusivitet innebär, eftersom den medför ett större antal demokratier, onekligen ett steg mot en lösning av detta problem. Med steget följer, enär analysenheterna blir många, bättre möjligheter att nå fram till analyser som bygger på statistisk metod. En annan poäng inneligger däri, att den definition som inklusivitedemonen förespråkar är minimalistisk. Den svarar därmed mot den sunda metodiska regel som säger att man skall inskriva så litet som möjligt i definitioner, på det att så många frågor som möjligt skall kunna lämnas till den empiriska forskningen att besvara (t. ex. Vedung 1982, 89; Hadenius 1992, 8). Definitioner av en företeelse skall sålunda ogärna innefatta aspekter av företeelsens determinanter, förutsättningar och konsekvenser, ty när så sker, rumphugges möjligheterna att studera dessa aspekter med empiriska medel.

Dessa fördelar måste emellertid speglas i andra metodologiska regler, och när så sker, skall man finna att allvarliga invändningar kan och bör resas mot inklusivitedemonen. Dessa invändningar har huvudsakligen att göra med kvaliteten i de resultat som forskningen kan frambringa. Den vetenskapliga forskningens främsta uppgift är att framarbete generaliseringar, d.v.s. utsagor som tillskriver alla eller några medlemmar av en definierad och meningsfull klass särskilda egenskaper, och därmed tillhandahåller en länk mellan medlemmarna i fråga. Dessa generaliseringar blir sedan byggstenar i senare bemödanden: "As generalizations accumulate, science seeks further generalizations and systems of generalizations that can link increasingly wider ranges of information into a single logical network", står det i en elementär lärobok om politikstudiets teori och metod (Meehan 1965, 46).

Mellan definitioner och generaliseringar råder härvid ett besvärligt utbytesförhållande. Inklusiva definitioner ökar det antal observationer som kan ingå i en generalisering. Detta är i och för sig bra, då generaliseringen därmed blir mer täckande. Samtidigt innebär inklusivitet en större innehållslöshet i definitioner, vilket tenderar göra generaliseringen ointressant och mindre informativ, om än täckande. Den ovannämnda länken mellan klassens medlemmar blir helt enkelt otydlig, tunn och vag. Omvänt minskar noninklusiva eller mindre inklusiva definitioner det antal enheter som täckes av generaliseringen, men generaliseringen blir samtidigt innehållsligt intressantare, och länken mellan klassens medlemmar blir fastare och tydligare. Någonstans i denna terräng mellan inklusivitet och noninklusivitet finns en brytningspunkt, där ytterligare vandringar mot inklusivitet börjar medföra ett besvärande stort avkall på information, och ytterligare vandringar mot noninklusivitet börjar medföra ett besvärande stort avkall på täckning. Precis var denna punkt befinner sig kan man ha olika meningar om, men ofrånkomligt är nog att en inklusivitet, när den blir markant, går hand i hand med en sämre kvalitet och ett lägre informationsvärde hos de generaliseringar man kan uppnå. Närliggande är frågan om fall som har någon gemensam egenskap men skiljer sig i avseende å många andra egenskaper verkligen är fall av samma totalitet, och därmed fall kring vilka man kan och bör generalisera.

Den problembild som inklusivitedemonen framman i ovsagda avseenden får en empirisk illustration i Tabell 2, som rapporterar tre förteckningar av demokratier. Den första förteckningen listar de av världens länder som är demokratier, när kriteriet är att länderna i fråga med en rimlig regelbundenhet och med erbjudande av till val knutna politiska rättigheter anordnar representativa val – den operationella motsvarighet till detta som nyttjas här är de ”elektoral demokratier” som organisationen *Freedom House* utpekat för år 2004 i sin årliga bedömning av världens länder och deras frihetsegenskaper (Puddington och Piano 2005). Den andra förteckningen listar för samma år de länder som är demokratier enligt definition 3, och som följaktligen ingår i den förstnämnda förteckningen och därtill uppfyller kravet på en tillräckligt fyllig uppsättning medborgerliga fri- och rättigheter. Den operationella motsvarigheten är här de länder som i *Freedom Houses* ovan nämnda för-

Tabell 2. Världens demokratier. Tre listor med ursprung i tre definitioner.

Demokratier, definition 1	Demokratier, definition 3	Demokratier, definition 4
Albanien	–	–
Andorra	Andorra	Andorra
Antigua & Barbuda	Antigua & Barbuda	Antigua & Barbuda
Argentina	Argentina	Argentina
Australien	Australien	Australien
Bahamas	Bahamas	Bahamas
Bangladesh	–	–
Barbados	Barbados	Barbados
Belau	Belau	–
Belgien	Belgien	Belgien
Belize	Belize	–
Benin	Benin	–
Bolivia	–	–
Botswana	Botswana	Botswana
Brasilien	Brasilien	–
Bulgarien	Bulgarien	–
Chile	Chile	Chile
Colombia	–	–
Costa Rica	Costa Rica	Costa Rica
Cypern	Cypern	Cypern
Danmark	Danmark	Danmark
Dominika	Dominika	–
Dominikanska Republiken	Dominikanska Republiken	–
Ecuador	–	–
El Salvador	El Salvador	–
England	England	England
Estland	Estland	Estland
Filippinerna	Filippinerna	–
Finland	Finland	Finland
Frankrike	Frankrike	Frankrike
Georgien	–	–
Ghana	Ghana	–
Grekland	Grekland	Grekland
Grenada	Grenada	–
Guatemala	–	–
Guyana	Guyana	–
Holland	Holland	Holland
Honduras	–	–
Indien	Indien	–
Indonesien	–	–
Irland	Irland	Irland
Island	Island	Island
Israel	Israel	Israel
Italien	Italien	Italien
Jamaika	Jamaika	–
Japan	Japan	Japan
Kanada	Kanada	Kanada
Kap Verde	Kap Verde	–

Tabell 2. fortset

Demokratier, definition 1	Demokratier, definition 3	Demokratier, definition 4
Kenya	–	–
Kiribati	Kiribati	–
Komoreerna	–	–
Kroatien	Kroatien	Kroatien
Lesotho	Lesotho	–
Lettland	Lettland	Lettland
Liechtenstein	Liechtenstein	Liechtenstein
Litauen	Litauen	Litauen
Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg
Madagaskar	–	–
Makedonien	–	–
Malawi	–	–
Mali	Mali	–
Malta	Malta	Malta
Marshallöarna	Marshallöarna	–
Mauritius	Mauritius	Mauritius
Mexiko	Mexiko	Mexiko
Mikronesien	Mikronesien	–
Moldavien	–	–
Monaco	Monaco	Monaco
Mongoliet	Mongoliet	–
Mozambique	–	–
Namibia	Namibia	–
Nauru	Nauru	–
Nicaragua	–	–
Niger	–	–
Nigeria	–	–
Norge	Norge	Norge
Nya Zealand	Nya Zealand	Nya Zealand
Panama	Panama	–
Papua Nya Guinea	–	–
Paraguay	–	–
Peru	Peru	–
Polen	Polen	Polen
Portugal	Portugal	Portugal
Rumänien	Rumänien	–
St Kitts & Nevis	St Kitts & Nevis	–
St Lucia	St Lucia	–
St Vincent	St Vincent	–
Samoa	Samoa	–
San Marino	San Marino	San Marino
Sao Tomé och	Sao Tomé och	–
Príncipe	Príncipe	–
Schweiz	Schweiz	Schweiz
Senegal	Senegal	–
Serbien &	Serbien &	–
Montenegro	Montenegro	–
Seychellerna	–	–
Sierra Leone	–	–
Slovakien	Slovakien	Slovakien
Slovenien	Slovenien	Slovenien

Tabell 2. fortset

Demokratier, definition 1	Demokratier, definition 3	Demokratier, definition 4
Solomonöarna	–	–
Spanien	Spanien	Spanien
Sri Lanka	–	–
Surinam	Surinam	–
Sverige	Sverige	Sverige
Sydafrika	Sydafrika	Sydafrika
Syd-Korea	Syd-Korea	Syd-Korea
Taiwan	Taiwan	Taiwan
Thailand	Thailand	–
Tjeckien	Tjeckien	Tjeckien
Trinidad &	–	–
Tobago	–	–
Tuvalu	Tuvalu	–
Tyskland	Tyskland	Tyskland
Ukraina	–	–
Ungern	Ungern	Ungern
USA	USA	USA
Uruguay	Uruguay	Uruguay
Vanuatu	Vanuatu	–
Venezuela	–	–
Österrike	Österrike	Österrike
Östra Timor	–	–
N = 118	N = 89	N = 52

teckning klassificeras som ”fria” – detta metodiska grepp är mycket rimligt och är vanligt i demokrati-litteraturen (t. ex. Lijphart 1984, Lijphart 1999, Diamond 1996). Den tredje förteckningen, slutligen, listar de länder som förutom de krav som uppställs i definitionerna 1 och 3 yttermera uppvisar ett tillräckligt mått av politisk produktivitet och som följaktligen är demokratier enligt definition 4. Den operationella motsvarigheten är här en BNP/capita -storlek som överstiger 10.000 USD; data (2005) har hämtats ur den även på Internet tillgängliga publikationen *CIA The World Factbook*. Tröskelvärdet är förstås godtyckligt, men det är i den meningen rimligt att det accepterar endast sådana länder som kan anses ha en någorlunda tillräcklig grundplåt av ekonomiska förutsättningar för framsteg och utveckling.

Ur tabellen framgår tydligt inklusivitetens härjningar. Väljer man den första definitionen, den alltså som betraktar förekomsten av representativa val som det enda kriteriet, finner man att världen år 2004 hade 118 demokratier. Då totalantalet länder är 192, blir inklusiviteten 61 pro-

cent innebärande, alltså, att sex länder av tio är demokratier. En gallring har skett, men den har inte ännu varit väldigt tydlig. I en framställning om regimklassificeringar har Giovanni Sartori gjort påpekandet att en mekanisk tillämpning av formella kriterier kan innebära ”a lumping of impossible bedfellows that defies definition” (1994, 126). Den gallring som ovan omtalats har precis denna svaghet. Den har inte i större mån kunnat motverka en förekomst av underliga bäddkamrater: Kanada är en demokrati, men så är även Kenya; Finland är en demokrati, men så är även Ukraina; USA är en demokrati, men så är även Östra Timor. Det allmänna intrycket blir onekligen att inklusiviteten är otillåtligen stor. Demonen kan dock tuktas, när och om demokratikravet stegras. Om man i stället för definition 1 väljer definition 3, varvid man alltså av en demokrati yttermera kräver ett bejakande av medborgerliga fri- och rättigheter, nedgår demokratiernas antal på det sätt som framgår av Tabell 2 från 118 till 89. Bland de länder som med detta mått får lämna demokratiernas skara är flera latinamerikanska stater, såsom Bolivia, Ecuador, Guatemala, Honduras, Nicaragua och Paraguay, afrikanska stater som Kenya, Malawi, Niger, Nigeria och Sierra Leone, andra stater som Indonesien och Moldavien, samt en handfull små östater som Seychellerna, Solomonöarna, Trinidad och Tobago, samt Östra Timor.

Väljer man definition 4, reduceras demokratiernas antal ytterligare. Det nedgår från 89 till 52; vidpass en tredjedel försvinner alltså. Bekymmersamt är att bortfallet ganska långt koncentreras till en särskild grupp av stater – drygt hälften av de stater som nu inte lever upp till inklusivitetskrav är mikrostater eller närapå mikrostater. Den lilla storleken är alltså på ett ganska iögonenfallande men kanske inte oväntat sätt kopplad till en otillräcklig produktivitet – vi återkommer ännu senare till denna fråga. I övrigt utgår en handfull afrikanska stater samt stater som Brasilien, Filippinerna, Indien, Mongoliet och Peru. I bortfallet finns även ett par europeiska fall, nämligen Bulgarien och Rumänien. Givetvis är dessa utfall på ett särskilt sätt beroende av det operationella förfarande man går in för. Väljer man ett högre mått på produktivitet än det som här tillämpats, blir inklusiviteten sålunda givetvis mindre – en BNP/capita -tröskel av 15.000 USD ger som resultat en nedgång av demokratiernas antal från 52 till 39, en tröskel av 20.000 USD ger som resultat en ytterligare ned-

gång till 30, varvid demokratiförteckningen redan får en mycket tydlig västeuropeisk slagsida. Inklusiviteten kan vara för stor, men den kan även vara för liten.

Inklusivitetsdemonen är till nytta och till skada. I en totalbedömning, detta hävdas här, måste skadan anses vara större än nyttan. Demonen företräder ett demokratibegrepp som numera är alltför tunt och ospänstigt. Vad demonen benämner ”demokrati” var en gång, för ganska länge sedan, en intressant och inte alldeles vanlig företeelse, men i takt med att ”vågor” av demokratisering har svept över vår jord (Huntington 1991), har företeelsen blivit vanligare och vardaglig, för att inte säga trivial. En beräkning ger vid handen att det år 1974 fanns 39 länder som regelbundet avhöll mångpartival (Soudriette och Ellis 2006, 78); deras antal nu, vi refererar ånyo till Tabell 1, är ett mycket drygt hundratal. Den elektorala definitionen av demokrati har därmed blivit på en och samma gång reducerad och riskfylld. Reducerad är den därför att den beskriver en teknik och metod, men försummar det konstitutionella landskap i termer av friheter och rättigheter som kringgärdar tekniken och dess tillämpningar och ger dessa en mening och en innebörd (t. ex. Hague och Harrop 2004, 210–212). Försummelsen är nog graverande. Det finns skäl, vill vi mena, att instämma i bedömningen att en tankeskola som hemfaller härtill framträder som ”intellektuellt ofruktbar och praktiskt vilseledande” (Smith och Petersson 2004, 31). Riskfylld har den elektorala metoden blivit därför att den och dess talesman, inklusivitetsdemonen, numera besitter en förmåga att trivialisera demokratiforskningen. Finge demonen bestämma, reduceras demokratiforskningen till uppgiften att förklara varför val förekommer i de flesta länder, men inte i alla.

Regiondemonen

Inklusivitetsdemonen har en kusin, som vi här benämner regiondemonen. Även denna demon talar för en urvattnad demokratisyn och en därmed övergenerös inklusivitet, men gör detta i ett särskilt syfte. Demonen strävar till att klassificera vissa länder och områden som demokratier och demokratiska, eftersom detta legitimerar studiet av dessa länder och områden. Budskapet är egentligen att ändamål helgar medel, och att demokratier kan definieras hafsigt, blott detta säkerställer att man

verkligen finner dem där man vill finna dem. I demokratilitteraturen kan man sålunda ibland finna påpekanden därom, att definitioner som starkt betonar och i själva verket förutsätter ideala former medför en risk för att man finner blott få demokrater att studera. Definitionerna bör därför, detta minskar den nyssnämnda risken, nedtonas och anpassas på lämpligt sätt. Terry Lynn Karl tillämpar i en studie av länderna i Latinamerika en demokrati-definition som förutsätter en uppsättning institutioner som gör det möjligt för den vuxna befolkningen att välja ledande beslutsfattare i kompetitiva och rättvisa val, kringgådda av bestämmelser om rättssäkerhet, politisk frihet, och begränsade militära prerogativ (Karl 1990, 2). Emellertid väljer Karl att inte avkräva demokrater sådana regler och praktiker som motverkar en diskriminering av partier, ett åsidosättande av jämlikhet eller ett utbrett politiskt engagemang, och denna underliga begränsning införs uttryckligen i syfte att inte beskära det antal av länder som kan kvalificera sig som demokrater (Karl 1990, 2). Fråga är alltså om en metod som snart sagt med våld klistrar demokratietiketten på tillhåll som inte annars förmår leva upp till demokratis krav. Närliggande är metoden att i en och samma undersökning bedöma olika håll med olika kriterier – den tillämpas bl. a. i en känd studie av Seymour Lipset (1959), där Europa och Nordamerika behandlas med en måttstock och Latinamerika med en annan och mindre sträng måttstock.

Ett avståndstagande från denna metod innebär naturligtvis inte ett avståndstagande från regionala bestämmningar överlag. I princip gäller förvisso att statskunskapen i regel inte borde befatta sig med konkreta namn på länder; i stället borde forskningen i huvudsak intressera sig för begreppsliga kategorier och teoretiska förklaringar (Peters 1998, 105). Men även om man kan hålla med om detta, finns naturligtvis inget principiellt fel däri, att forskningen jämväl intresserar sig för enskilda länder eller enskilda områden. Fallstudier har sålunda en etablerad plats och etablerade funktioner i studiet av jämförande politik (t. ex. Eckstein 1992; Peters 1998, 137–155); studiet av regioner är lika så väletablerat, och innehåller frekventa försök att utveckla teorier som täcker regionalt bestämda politiska skeenden. Ett exempel är Martin Heislers studie från år 1974, inriktad på vad författaren kallar "European polity model", ett annat är en studie av R. B. Collier och D. Collier från år 1991

som befattar sig med de latinamerikanska länderna. Frekventa, numera representerade även i finsk statskunskap (Söderlund 2006), är jämförande studier av politisk transformation och politiskt betydningsfulla i det forna Sovjetunionen, och studiet av relativt homogena familjer av nationer (t. ex. Castles 1993) är utbrett och inarbetat. Ibland får pläderingen för ett studium av avgränsade områden en uttrycklig metodisk motivering. Litteraturen på den komparativa politikens område inrymmer sålunda, för att ta ett exempel, påpekanterna att letandet efter enheter som tillfredsställer konstanthållandets många krav underlättas därav, att man går ner på subregionernas nivå, så att man i stället för att studera Amerika studerar Centralamerika eller Colombia (Martz 1994, 254–255).

När detta väl blivit sagt, återstår emellertid den ofrånkomliga noteringen att inriktningen på regioner ger regiondemonen spelrum. Det skall också sägas att det riskmoment som tecknats ovan i själva verket är ganska stort. Å ena sidan är demokrati som sagt ett honnörsbegrepp, något som statsvetare i stor utsträckning förutsatts vara och även är intresserade av. Å andra sidan är den regionala aspekten och infallsvinkeln på motsvarande sätt vanlig – statsvetarkåren har stora inslag av medlemmar och nätverk som deklarerar och upplever sig vara "latinamerikanister", "afrikanister", "östeuropeister", "skandinavister", och gud vet vad. När dessa två element är oförenliga, blir frestelsen lätt stor att helt enkelt åstadkomma förenlighet. Detta kan i och för sig ske så att man omskriver regionens otillräcklighet till en relevant forskningsuppgift – man kan t. ex. fråga "Why has North America experienced years of successful democracy while Latin America has struggled?" (Lipset och Lakin 2004, 241). Det vanliga är dock att man resonerar på ett annat sätt. Är man intresserad av en särskild region, kanske t.o.m. i en sådan utsträckning att man vill kalla sig regionspecialist, då vill man, i syfte att promovera det legitima i att studera just denna region, gärna befolka den, i varje fall i nödortfört utsträckning, med demokrater. Detta sker då genom att definiera demokrati i icke alltför anspråksfulla termer, och när så sker, har regiondemonen segrat.

Förvisso skall det noteras att regiondemonens möjligheter till härjningar är beroende av vilken region det är fråga om. Den frestelse om vilken ovan varit tal är inte i alla fall lika stor; i vissa fall är den snarast obefintlig. Några beräkningar, base-

rade på länderförteckningarna i Tabell 1, kan illustrera detta. En skandinavist kan vara obekymrad – alla nordiska länder är demokratier, oberoende av vilken definition som väljes. Den som studerar europeisk politik kan på motsvarande sätt vara obekymrad – definition 1 ger 40 demokratier, definition 3 ger 36 demokratier, definition 4 ger 33 demokratier. Är man däremot asienforskare, blir situationen en annan. Definition 1 ger nu 12 demokratier, definition 3 ger sju demokratier, definition 4 ger blott tre demokratier. Här står redan regiodemonen i farstun. Och är man latinamerikanist, träder demonen in i finsalongen. Väljer man nämligen nu definition 1 kan man identifiera 10 demokratier, väljer man definition 3 nedgår antalet till fem, väljer man definition 4 har man två demokratier att studera.

Kommensurabilitetsdemonen

Flera av de definitioner som diskuteras här kombinerar form och innehåll – detta gäller för definition 2 som föreskriver en kombination av representativa val jämte ett på något sätt bestämt riktigt politikinnehåll, definition 4 som föreskriver en kombination av representativa val, medborgerliga fri- och rättigheter samt ett på något sätt bestämt riktigt politikinnehåll, samt definition 6 som föreskriver en kombination av medborgerliga fri- och rättigheter samt ett på något sätt bestämt riktigt politikinnehåll. Definitioner av denna typ är inte alls ovanliga i litteraturen (t. ex. O'Donnell och Schmitter 1986, 6–14), och tendensen att kombinera skall förmodligen ses mot bakgrunden av en tro att det i allmänhet råder överensstämmelse, kommensurabilitet, mellan form och innehåll. Den goda formen framtar det goda innehållet; demokratisk form för till demokratiskt innehåll; definitioner av demokrati skall därför bejaka och befästa denna kombination. Många samhällsvetare har helt enkelt föreställningen att demokrati är ett gott tillstånd, och de väljer att studera demokrati därför att de menar att världen bleve en bättre plats och den individuella välfärden bleve större om alla finge leva under någon form av demokrati. När och om dylika föreställningar är riktiga, är sådana definitioner på intet sätt klandervärda, som förenar de två elementen.

Emellertid kan och bör den nyssnämnda grundföreställningen om kommensurabilitet ifrågasättas. Tabell 2 är belysande i detta avseende – den visar, låt oss upprepa detta, att blott 52 av de 89 stater

som till fullo lever upp till kraven på en demokratisk form samtidigt lever upp till kraven på en rimlig produktivitet. Med en kommensurabilitet är alltså inte väldigt mycket bevänt – antagligen är det så att de som hävdar motsatsen besväras av ett perspektiv- och brytningsfel. ”In particular, we believe that democracy is often confused with ‘the good society’”, skriver Lipset och Larkin i sitt här tidigare citerade arbete om demokratins århundrade (2004, 24). En sådan sammanblandning ses med blida ögon av kommensurabilitetsdemonen, som jämlikt sitt namn gärna slätar över oförenligheter i analysbilden. I resonemang om sådana oförenligheter kan en hänvisning göras till Manfred Schmidt, som i en mycket läsvärd artikel om demokratiernas politiska produktivitet noterar att demokratier ingalunda alltid och på alla politikområden är icke-demokratierna överlägsna. ”Take unemployment”, skriver Schmidt (1999, 287), som fortsätter med att påpeka att demokratier inte redovisar en större ekonomisk tillväxt än autoritära stater och att demokratier i allmänhet lider av en kronisk andfåddhet, en tendens till kortsiktigt beslutsfattande (Schmidt 1999, 288–289). ”All that glitters is not gold”, skriver Schmidt; ”democracies are not winners in all disciplines” (1999, 288). Förvisso rör sig Schmidt här på en någorlunda upptrampad mark – Bratton och Walle noterar sålunda i sin här nämnda studie att den litteratur som intresserat sig för relationen mellan regimtyp och politisk produktivitet inte har kunnat enas om någon definitiv slutsats om och i vilken mån den politiska demokratin gagnar eller tvärtom motverkar ekonomisk växt och inkomstjämlighet (Bratton och Walle 1997, 12). Särskilt tydlig blir den demokratiska otillräckligheten i de små staternas sammanhang, ofta utmärkt av föredömlig demokratisk form (t. ex. Hadenius 1992, 122–127; Anckar 2002 b) i förening med en tydligt sämre demokratisk förmåga. De små Stillahavsöarna, utmärkta demokrativärden till trots, redovisar sålunda en ganska eländig politisk produktivitet, där en liten inhemsk marknad, ett mycket begränsat resursunderlag och höga kostnader för social och ekonomisk infrastruktur utgör centrala hämmande faktorer (Anckar 2002 a, 223).

Kommensurabilitetsdemonen utövar alltså en lockelse till felgrepp, där definitioner som tar fasta på politikens såväl form som innehåll kan komma och kommer på kollisionkurs med den empiriska verkligheten. Härutöver lockar demonen även på

ett annat sätt till felgrepp. När demonen sammanför form och innehåll, uppmanar den nämligen till brott mot den här tidigare nämnda metodiska regel som säger att definitioner gärna skall vara i den meningen minimalistiska och snåla att de överlämnar så många frågor som möjligt till den empiriska forskningen att besvara. Sammanförs form och innehåll, omöjliggörs forskningar som uttryckligen vill hålla komponenterna isär, och vill ställa frågor om hur form egentligen relaterar till innehåll och om de faktorer som påverkar relationen i än den ena och än den andra riktningen. Den gren av demokratiforskningen som här ovan har berörts och som alltså undrar däröver, vad som med demokrati egentligen kan uppnås och under vilka villkor, kan under kommensurabilitetsdemonens egid helt enkelt inte förekomma. Till de exempel som ovan nämnts och antytts skall här läggas blott ytterligare ett – frågan om det demokratiska förfarandets lämplighet för och tillämpbarhet i utrikes- och säkerhetspolitiska sammanhang, mycket debatterad och omstridd i litteraturen (t. ex. Goldmann 1986; Agné 2004), låter sig inte vid kommensurabilitetsdefinitioner inplaceras på forskningens dagordning på ett naturligt sätt. Att detta innebär en omotiverad invalidisering av demokratiforskningens villkor är ganska uppenbart. På motsvarande sätt omöjliggörs centralt viktiga studier av innehållets betydelse för form – ”Improving state performance is the key to promoting greater citizen confidence in the institutions of representative democracy – and satisfaction with democracy in general”, står det i en färsk framställning om den haltande demokratin i Anderna (Mainwaring 2006, 26).

Politikdemonen

I vissa varianter av innehållsliga politikdefinitioner kommer kommensurabilitetsdemonen dock till korta. Fråga är om definitioner av typ 7, som förvisso håller politikens innehåll som ett avgörande kriterium, men som inte till detta lägger några som helst krav på form. Vilken form som är mest lämpad att framtaga det önskade innehållet blir helt enkelt en empirisk fråga, och om någon definitionsmässig kommensurabilitet mellan form och innehåll kan därför inte längre vara tal. I kommensurabilitetsdemonens ställe inträder emellertid nu hans själsfrände, politikdemonen. Denna demon har en skicklig företrädare i John D. May, som i en år 1978 publicerad artikel förelade sig uppgiften

att definiera demokrati i termer som är ”intelligible and palatable alike to behaviouralists and anti-behaviouralists and non-behaviouralists, platonists and positivists and phenomenologists, avowed democrats and avowed royalists, leftist and centrists and rightists, Westerners and Easterners and Third Worlders and Other Worlders” (1978, 1). Den definition som enligt May går i land med allt detta säger att demokrati innebär överensstämmelse mellan styrelsesakter och preferenserna gällande dessa akter hos de personer som är berörda (May 1978, 1); en sådan definition, inriktad på responsivitet, utmärks enligt May av terminologisk klarhet, essentialitet, generalitet, nominell kvantifierbarhet, och fenomenologisk klarhet (May 1978, 2–5).

Förvisso kan man i Mays resonemang finna luckor, och förvisso kan man i det efterlysa en större klarhet om hur demokratis population skall avgränsas (vilka personer), hur termen ”berördhet” egentligen skall förstås, och vilka intensitetströsklar och andra trösklar som egentligen gäller för ”berördhet” (Anckar 1982, 221–226). Mycket i Mays resonemang måste dock väcka gillande, och man kan inte bestrida att det på ett tilltalande sätt kommer nära ett intuitivt riktigt påstående av Sidney Verba och H. N. Nie därom, att ”responsiveness is what democracy is supposed to be about” (1972, 300). Samma påstående finner man f.ö. i Dahls här tidigare nämnda arbete om polyarkier, där det heter att demokratin huvudsakligen skall handla om ”the continuing responsiveness of the government to the preferences of its citizens” (Dahl 1971, 1–2). Nära denna princip kommer även t. ex. Axel Hadenius, när han i sitt fina arbete om demokrati och utveckling framhåller att ”the people are to rule themselves” och att ”their explicit preferences therefore constitute the ultimate ground for the legitimacy of political decision-making” (Hadenius 1992, 9).

Vid någon eftertanke infinner sig ändå en tvekan på politikdemonens förträfflighet. Åtminstone två saker bör sägas. Den första, i sig ganska uppenbar, är att det intuitivt tilltalande i en innehållslig definition blir beroende av vilket innehåll som egentligen skall gälla. Variationen kan här vara stor. En responsivitetsdefinition är tilltalande därför att den osökt leder tanken till mekanismer som garanterar folkviljans förverkligande (Anckar 1980, 29–33); definitioner som vill famna ett annat och mer konkret innehåll, säg ekonomisk växt, utbildning eller jämlikhet har ej alls samma tjuskraft.

Den andra sak som skall sägas är att det innehålls-
liga närmandesättet ändå inte ter sig essentiellt och
därmed inte svarar mot krav som man vanligen
brukar ställa på definitioner, krav som innebär
att definitioner skall ta fasta på kärnpunkter, men inte
mera. Ordet kan här gå till Sartori, som i ett sam-
manhang skriver att en definition utmärks därav,
att den "must embrace the whole of what it defi-
nes, but no more". Och Sartori fortsätter: "Thus, to
define is, first of all, to assign limits, to delimit"
(1987, 182). Givet sådana utgångspunkter och
principer blir de innehållsliga definitionerna nog
främmande, underliga, obekväma och direkt felak-
tiga. En sådan demokratiuppfattning ter sig onekli-
gen på något sätt förbryllande, som, i varje fall i
princip, bifaller diktaturen som styrform, blott
denna diktatur är tillräckligt upplyst, informerad
och välvillig för att på ett responsivt sätt producera
beslut som svarar mot de berörda människornas
preferenser. I praktiken blir visserligen knappast
härom fråga – de empiriska studier av relationen
mellan form och innehåll som definitionen efterly-
ser visar säkert, kan man tro, på rättvisa valsystem,
en informerad och informerande publik debatt, en
effektiv ansvarsutkrävning, och andra liknande
faktorer som förutsättningar för responsivitet. Men
som sagt, i princip, givet att empiriskt stöd kan
uppbringas, finns inget hinder för utpekandet av
diktaturen som demokratiform. Och, som sagt,
visst låter detta lustigt. Bratton och Walle skriver i
sin här redan nämnda studie att "the distinctive
feature of democracy is not that it is better than
authoritarian rule at raising or equalising living
standards but that it provides political access to de-
cision making for ordinary citizens" (1997, 12).
Formuleringen är en mycket god sammanfattning
av det resonemang som här utvecklats.

Ett särskilt metodiskt problem med de inne-
hållsliga definitionerna är att de till dels, eftersom
form även har en innehållslik aspekt, kommer att
innesluta jämväl form. Härvid sammangrötas för-
klarande och förklarade komponenter, och kom-
mensurabilitetsdemonen kan s.a.s. bakvägen träda
in vid politikdemonens sida. Försök att bedöma
hur väl demokratier fungerar tar sålunda ofta fasta
på sådana omständigheter som i vilken mån mino-
ritetsrättigheter beaktas, hur politiska institutioner
befrämjar politiskt deltagande, och hur väl den po-
litiska representationen tillgodoses (t. ex. Fower-
ker och Krznaric 2000, 776–779). Allt detta är na-
turligtvis i sig legitimt, men för nog i praktiken till

situationer där man börjar förklara med det som
skall förklaras. Situationerna kan bemästras genom
utarbetandet av tydliga forskningsdesigner, men
detta förutsätter givetvis att forskningen är mycket
medveten om den problematik som föreligger. Po-
litikdemonen har även en annan särskild metodisk
besvärlighet i sitt bagage. När sorteringar av länder
i demokratier och icke-demokratier förutsätter en
på politikens innehåll baserad kategorisering kon-
fronterar forskaren problemet att sådana kategori-
seringar blir besvärliga, särskilt när det man vill
veta om innehåll går utöver de grova indikatorer-
nas ram. Sådana grova indikatorer finns det i och
för sig gott om – en har ju brukats här ovan i Ta-
bell 2. Dugliga mått på t. ex. responsivitet som
kunde användas i makrokomparativa studier finns
dock inte, och kan inte heller framtas inom ramen
för en rimlig forskningsinsats. Vad som förutsätts
är helt enkelt ett Sisyfos-arbete, för vilka förutsätt-
ningar blott sällan ges. Detta innebär att demokra-
tistudier som opererar med innehållsliga definitio-
ner ofta är hänvisade till ett studium av blott få
fall, och till de särskilda komparativa metoder och
tekniker som utvecklats för studiet av få fall (t. ex.
Smithson 1987; Ragin 2000).

Sekvensdemonen

Studiet av demokrati är naturligtvis inte centrerat
enbart till frågan vad som framkallar demokrati
och varför vissa stater är demokratier medan andra
inte är det. Studiet inbegriper jämväl de processer
som föregår en demokratitillblivelse och som kan
sammanfattas i termen demokratisering, och inbe-
griper därjämte ännu frågan om demokratins kon-
solidering, d.v.s. frågan hur en demokrati, när en
sådan uppkommit, kan skyddas, vårdas och stabili-
seras (Karvonen 1997, 25–26). Det är i samman-
hang som dessa som sekvensdemonen träder in på
scenen – givet ett visst sätt att definiera demokrati,
blir studier av ovansagt slag svåra att genomföra,
givet andra sätt att definiera demokrati blir studi-
erna inte bara möjliga utan snarast naturliga.

Sekvensproblematiken har att göra såväl med
demokratisering som konsolidering. Den ställer,
kort sagt, frågan om det för demokratins stabilise-
ring spelar någon roll i vilken ordning demokratins
dimensioner införs och växer fram – är det sanno-
ligt att en demokrati som vuxit fram på ett visst
sätt i och med detta införsäkrat bättre eller sämre
förutsättningar för stabilitet än en demokrati som

vuxit fram på ett annat sätt? Det som här särskilt intresserar är relationen mellan förekomsten av fria och representativa val å ena sidan samt rättigheter och friheter å den andra. Lärdomshistoriskt skall man här ånyo uppmärksamma Robert Dahl, som i ett viktigt bokkapitel från 1990-talets början framlade hypoteser om det optimala tidsmässiga förhållandet mellan demokratis komponenter; enligt dessa hypoteser växte demokratin fram i fyra successiva stadier, där fria val var demokratiseringens kulmen snarare än dess inledning (Dahl 1992, 246–250). Till Dahls synsätt har andra teoretiker anslutit sig. Sålunda har Samuel Huntington t.o.m. menat att val kan vara destabiliserande och gynna snäva målsättningar om de inte är inramade av rättsstatsprinciper (1997, 8). Det empiriska underlaget för en slitning av tvisten om den riktiga sekvensen är ännu förhållandevis bräckligt; det är dock skäl att uppmärksamma ett viktigt finländskt bidrag, nämligen en studie av Niklas Lampi, som har formen av en empirisk granskning av demokratiseringar i 66 länder. Studien visar att en viss sekvens nog är mer frekvent än en annan, men den visar även att det inte spelar någon egentlig roll för demokratis stabilitet vilken sekvens som egentligen gäller (Lampi 2003, 311–322).

När och om kunskapsunderlaget alltså är bräckligt, är fortsatta studier naturligtvis att anbefalla. Sådana kan dock göras endast under förutsättningen att demokrati definieras på ett sätt som verkligen tillåter ett sekvensresonemang. Frågan hur en demokrati blir till, hur den konsolideras och hur den stabiliseras är naturligtvis på ett allmänt plan lika rimlig vilken definition av demokrati som än väljes. Annorlunda förhåller det sig emellertid när och om frågan struktureras kring en räckföljd av två komponenter, vilka båda, det är ju deras inbördes räckföljd som diskuteras, förutsätts ingå i definitionen av demokrati. Nu är inte längre vilken som helst definition möjlig; uttryckligen blir fråga om en definition av typ 3 eller eventuellt typ 4. Däremot synes minimala definitioner av demokrati, varvid särskilt definitionerna 1 och 5 kommer i fråga, utestänga sekvensstudier ur demokratistudiets sfär. Om det som skall tillbli och konsolideras enbart är en förekomst av fria och rättvisa val, finns liten mening i att undra över sekvenser som går utöver förekomsten av fria och rättvisa val. Och på motsvarande sätt: om det som skall tillbli och konsolideras enbart är ett bejakande av rättigheter och friheter, finns liten mening i att undra

över sekvenser som går utöver förekomsten av rättigheter och friheter. Blott när det som skall tillbli och konsolideras definieras som en kombination av fria och rättvisa val samt rättigheter och friheter, blir det meningsfullt att ställa frågor om den ordning i vilken kombinationens delar tillkommit.

Förvisso är det, blott man tillgriper en liten annan design och logik, ändå möjligt att lura sekvensdemonen på konfekten och kombinera minimala definitioner med en sekvensproblematik. Detta sker så att man lyfter ut en komponent ur definitionen och låter den tjäna som determinant. Sålunda kan man kvarhålla en elektoral definition av demokrati, och hävda tanken att en tillkomst och konsolidering av sådana demokratier underlättas därav att fri- och rättigheter jämväl finns med i bilden och därav att dessa fri- och rättigheter tillkommit under iakttagande av någon viss sekvens. Och omvänt: man kan kvarhålla en fri- och rättighetsbaserad definition av demokrati, och hävda tanken att en tillkomst och konsolidering av sådana demokratier underlättas därav att fria och rättvisa val jämväl finns med i bilden och därav att dessa val tillkommit under iakttagande av någon viss sekvens. Man kan, för att uttrycka saken annorlunda, förklara med en del av det som skall förklaras. Den litet provokativa formuleringen är här medvetet vald: den antyder varför den utväg som här anvisas ändå är konstlad, onaturlig, och långsökt. Avståndet mellan den komponent som ingår i definitionen och den komponent som utestänges och tilldelas rollen av determinant, eller, för den delen, den eventuella rollen av mellankommande variabel, är kort och förkortas ytterligare därav, att man uttryckligen prövar riktigheten i föreställningen att komponenterna ändå är förbundna. Vad man tillgriper, utan egentlig vinning och nytta, är ett knep, en manöver, en spegelfäktning.

Slutord

Den genomgång av problem och infallsvinklar som har gjorts i denna artikel visar att många fördelar står att vinna med en demokratidefinition av typ 3. En sådan definition, som av en demokrati alltså förutsätter representativa val i kombination med en tillräcklig uppsättning mänskliga fri- och rättigheter, undviker, för det första, de utförsäljningar som iscensättes av inklusivitetsdemonen, där företeelser som på sin höjd kan och skall dvälas i demokratis förgårdar upphöjs till rang av demokrati.

Definitionens relativa stränghet blir i detta avseende dess styrka. En sådan definition försvårar, för det andra, och ånyo tack vare sin relativa stränghet, de motsvarande utförsäljningar till vilka regiondemonen inbjuder. Definitionen bortser, för det tredje, och nu tack vare att den gör avkall på en rigid stränghet, från kommensurabilitetsdemonens ambition att kräva för mycket av demokratier, att därvid sluta ögonen för en på empirisk och annan väg konstaterad inkommensurabilitet mellan form och innehåll, och att därvid även försvåra ett studium av relationer mellan demokratins komponenter. För det fjärde avvärjer definitionen med sin inriktning på form politikdemonens försök att via ett studium av enbart innehåll kringgå och undvika

aspekter som ändå på rimliga grunder måste anses vara essentiella och primära i resonemang kring demokrati. Slutligen, för det femte, tillåter och t. o. m. inbjuder definitionen till sekvensstudier, och motar därmed sekvensdemonen i grind. Förvisso finns det olika konceptioner av demokrati, och förvisso har de alla sina ibland t. o. m. mycket övertygade och för alternativ främmande anhängare. Och förvisso är det så att meningsskiljaktigheter mellan dessa anhängare inte gärna låter sig slitas på ett med vetenskapens kriterier entydigt sätt. Men förvisso är det även så att ett antal goda omständigheter och egenskaper på ett särskilt sätt klumpar sig kring det begrepp som en definition av typ 3 tillhandahåller.

REFERENSER

- Agné, Hans. 2004. *Democracy Reconsidered. The Prospects of its Theory and Practice during Internationalisation – Britain, France, Sweden and the EU*. Stockholm: Stockholm University (Stockholm Studies in Politics 104).
- Anckar, Dag. 1980. Responsivitet – om begreppet, företeelsen och forskningsområdet, *Politiikka*, 22:1, 28–38.
- Anckar, Dag. 1982. A Definition of Democracy, *Scandinavian Political Studies*, 5:3, 217–235.
- Anckar, Dag. 2002 a. Democratic Standard and Performance in Twelve Pacific Micro-States, *Pacific Affairs*, 75:2, 207–225.
- Anckar, Dag. 2002 b. Why Are Small Island States Democracies?, *The Round Table*, Issue 365, 375–390.
- Bogaards, Matthijs. 2000. The Uneasy Relationship Between Empirical and Normative Types in Consociational Theory, *Journal of Theoretical Politics*, 12:4, 395–423.
- Bratton, Michael och Nicholas van de Walle. 1997. *Democratic Experiments in Africa. Regime Transitions in Comparative Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Castles, F. G. 1993. *Families of Nations: Patterns of Public Policy in Western Democracies*. Aldershot: Dartmouth.
- CIA *The World Factbook* (<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/>)
- Collier, David och Steven Levitsky. 1997. Democracy with Adjectives. Conceptual Innovation in Comparative Research, *World Politics*, 49:3, 430–451.
- Collier, R. B. och David Collier. 1991. *Shaping the Political Area: Critical Junctures, the Labor Movement, and Regime Dynamics in Latin America*. Princeton: Princeton University Press.
- Dahl, Robert A. 1971. *Polyarchy: Participation and Opposition*. Chicago: University of Chicago Press.
- Dahl, Robert A. 1992. Democracy and Human Rights under Different Conditions of Development. Ingår i A. Eide och B. Hagtvet, red. *Human Rights in Perspective. A Global Assessment*. Oxford: Blackwell.
- Dahl, Robert A. 1996. Reflections on a Half Century of Political Science, *Scandinavian Political Studies*, 19:2, 85–94.
- Diamond, Larry. 1996. Is the Third Wave Over?, *Journal of Democracy*, 7:3, 20–37.
- Eckstein, Harry. 1992. *Regarding Politics – Essays on Political Theory, Stability and Change*. Berkeley: University of California Press.
- Foweraker, Joe och Roman Krznaric. 2000. Measuring Liberal Democratic Performance: An Empirical and Conceptual Critique, *Political Studies*, 48:4, 759–787.
- Goldmann, Kjell. 1986. "Democracy is Incompatible with International Politics": Reconsideration of a Hypothesis. Ingår i Kjell Goldmann, Sten Berglund och Gunnar Sjöstedt, *Democracy and Foreign Policy*. Aldershot: Gower.
- Hadenius, Axel. 1992. *Democracy and Development*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hague, Rod och Martin Harrup. 2004. *Comparative Government and Politics. An Introduction*. 6th edition. New York: Palgrave Macmillan.
- Heisler, M. O. 1974. Patterns of European Politics: The European Polity Model. Ingår i M. O. Heisler, red. *Politics in Europe*. New York: David McKay.
- Huntington, Samuel. 1991. *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman, OK and London: University of Oklahoma Press.
- Huntington, Samuel. 1997. After Twenty Years: The Future of the Third Wave, *Journal of Democracy*, 8:4, 3–13.
- Karl, Terry Lynn. 1990. Dilemmas of Democratization in Latin America, *Comparative Politics*, 23:1, 1–21.
- Karvonen, Lauri. 1997. *Demokratisering*. Lund: Studentlitteratur.
- Kimber, Richard. 1989. On Democracy, *Scandinavian Political Studies*, 12:3, 199–219.
- Lampi, Niklas. 2003. Vägar till demokrati. Sekvenser och konsekvenser i den tredje demokratiseringsvägen, *Politiikka* 45:4, 311–322.

- Lijphart, Arend. 1971. Comparative Politics and the Comparative Method, *The American Political Science Review*, 65:4, 682–693.
- Lijphart, Arend. 1975. The Comparable-Cases Strategy in Comparative Research, *Comparative Political Studies*, 8:2, 158–177.
- Lijphart, Arend. 1984. *Democracies: Patterns of Majoritarian and Consensus Government in Twenty-One Countries*. New Haven: Yale University Press.
- Lijphart, Arend. 1999. *Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. New Haven: Yale University Press.
- Lipset, Seymour M. 1959. Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy, *The American Political Science Review*, 53:1, 69–105.
- Lipset, Seymour M. 1960. *Political Man. The Social Bases of Politics*. New York: Doubleday.
- Lipset, Seymour M. och Jason M. Lakin. 2004. *The Democratic Century*. University of Oklahoma Press.
- Mainwaring, Scott. 2006. The Crisis of Representation in the Andes, *Journal of Democracy*, 17:3, 13–27.
- Martz, J. D. 1994. Comparing Similar Countries. Ingår i Mattei Dogan och Ali Kazancigil, red. *Comparing Nations. Concepts, Strategies, Substance*. Oxford: Basil Blackwell.
- May, John D. 1978. Defining Democracy: A Bid for Coherence and Consensus, *Political Studies*, 26:1, 1–14.
- Meehan, Eugene J. 1965. *The Theory and Method of Political Analysis*. Homewood, Illinois: The Dorsey Press.
- O'Donnell, Guillermo och Philippe Schmitter. 1986. *Transitions from Authoritarian Rule*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Peters, B. Guy. 1998. *Comparative Politics. Theory and Methods*. London: Macmillan Press.
- Przeworski, Adam, Alvarez, Michael, Cheibub, José Antonio och Ferdinand Limongi. 1996. What Makes Democracies Endure?, *Journal of Democracy*, 7:1, 39–55.
- Puddington, Arch och Aili Piano. 2005. The 2004 Freedom House Survey: Worrisome Signs, Modest Shifts, *Journal of Democracy*, 16:1, 103–108.
- Ragin, C. C. 2000. *Fuzzy-Set Social Science*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Sartori, Giovanni. 1987. *The Theory of Democracy Revisited. Part One*. New Jersey: Chatham House Publishers.
- Sartori, Giovanni. 1994. *Comparative Constitutional Engineering*. London: Macmillan Press.
- Schedler, Andreas. 2002. Elections Without Democracy: The Menu of Manipulation, *Journal of Democracy*, 13:1, 36–50.
- Schmidt, Manfred G. 1999. On the Political Productivity of Democracies, *Scandinavian Political Studies*, 22:4, 281–294.
- Schumpeter, Joseph A. 1942. *Capitalism, Socialism and Democracy*. Harper Torchbooks.
- Smith, Eivind och Olof Petersson. 2004. Konstitutionell demokrati som begrepp och ideal. Ingår i Eivind Smith och Olof Petersson, red. *Konstitutionell demokrati*. Stockholm: SNS Förlag.
- Smithson, M. 1987. *Fuzzy Set Analysis for Behavioural and Social Sciences*. New York: Springer Verlag.
- Soudriette, Richard W. och Andrew Ellis. 2006. Electoral Systems Today: A Global Snapshot, *Journal of Democracy*, 17:2, 78–88.
- Söderlund, Peter. 2006. *The Dynamics of Federalism in Russia*. Åbo: Åbo Akademi University Press.
- Vanhanen, Tatu. 1990. *The Process of Democratization*. New York: Taylor & Francis.
- Vedung, Evert. 1982. *Political Reasoning*. Beverly Hills: Sage.
- Verba, Sidney och H. N. Nie. 1972. *Participation in America: Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper & Row.